

פועלי כל הארצות התאחדו!

זה הדרן

ZOHADEREKH زوهديرخ

גיליון 21 / 3 ביוני 2026

מעשה במשקפיים
בבית הכלא עמ' 5

צילום: אילון / אילון

59 שנות כיבוש

צילום: ויקטוריה / ויקטוריה

ח'אן אל-אחמר, סליחה

מכתבים למערכת

הערבים במאבק על הקיום

החודש האחרון, שהיה רווי במועדים בעלי משמעות לאומית עמוקה עבור שני העמים החיים כאן, הציף אל פני השטח שורה של אירועים קיצוניים ומסוכנים. אירועים אלו אינם נקודתיים או מקריים; הם מלמדים על מגמות עמוקות ועל תפנית חדה במדיניות הממשלתית בשנים האחרונות: מעבר ממגמה ברורה של צמצום פערים - גם אם חלקית ומוגבלת, למדיניות מוצהרת של אפליה בכל התחומים.

מדיניות זו באה לידי ביטוי במגוון דרכים - החל בקיצוץ בתקציבים ובפגיעה בתהליכי יישום החלטות החומש לפיתוח חברתי-כלכלי של החברה הערבית, דרך הפקרת ביטחונם של האזרחים ואלמות משטרתית, ועד לניסיונות שיטתיים למחיקת הזהות של אזרחי המדינה הפלסטינים. כפי שראינו בשבועות האחרונים, הטלת ההגבלות חסרות התקדים מצד המשטרה על צעדת הנכבה השנתית היא חלק ממהלך רחב לעיצוב המרחב הציבורי כך שיכיל קול אחד בלבד.

הדברים אינם נעצרים בהתכחשות לעולל היסטורי ולנרטיב של ציבור שלם. מדובר בחלק משורה של מהלכים המנרמלים הפעלה של אלימות ממסדית כלפי אזרחים, מסכנים את העתיד של כולנו - פלסטינים ויהודים כאחד, וגורמים לנו להמשיך לחיות בתוך מציאות של פחד וניכור.

דיכוי הזהות של חמישית מאזרחי המדינה לא עצר באירוע הנקודתי סביב ציון הנכבה. הוא ממשיך באופן נחרץ ואלים דרך מסע דה-לגיטימציה לייצוג הפוליטי של האזרחים הערבים בישראל. בשבועות האחרונים התקיים בכנסת דיון מקומם בדרישה להוציא את ועדת המעקב העליונה לציבור הערבי אל מחוץ לחוק. הצעד הזה אינו רק עוד שלב ברדיפה פוליטית; זה ניסיון למחוק כל ביטוי של התארגנות פלסטינית עצמאית. מדובר בניסיון לקבע תפיסה מסוכנת לפיה לחברה הערבית מותר להשתלב במרחב רק כבודדים, בעוד שכל תודעה פוליטית או הנהגה נבחרת מסומנות מיד כ"איום ביטחוני".

מדיניות הדרה זו מחלחלת לכל מוסדות המדינה - בחקיקה, במשרדי הממשלה ובשטח. בעשור האחרון נדמה היה שישנו ניסיון חלקי אבל חשוב לתקן את האפליה במשאבים ובתקציבים הממשלתיים דרך תוכניות חומש. אבל מאז 7 באוקטובר, אנחנו עדים לתפנית חדה שבעטיה תקציבים מקוצצים והאפליה הולכת ומעמיקה.

האפליה והרדיפה מתורגמות בשטח להפקרות מוחלטת ולפגיעה בכבוד האדם ובחיויו. המשטרה וכוחות האכיפה מפקירים את הטיפול בארגוני הפשע הרצחניים - כפי שמוכיחים נתוני פענוח מחפירים של 15% בלבד ממקרי הרצח בחברה הערבית, לעומת 65% בחברה היהודית. בו בזמן מפעילים שוטרים אלימות קטלנית נגד האזרחים עצמם. רק לאחרונה היינו עדים לשני מקרים קשים בנגב: התקיפה האלימה של הפרקליט סאלח נעמה בידי שוטרים בבאר שבע, והירי הקטלני של שוטר באחמד סעיד אל-נעאמי ברהט.

הדיל עזאם ג'לאג'ל ונירה בן עוזה,

סיכוי-אופוק

ניתן לשלוח מכתבים למערכת באמצעות הדוא"ל

zohaderekh@gmail.com

או לתיבת דואר 26205 ת"א-יפו 612610

דברים בשם אומרם

ביבי יעשה כל מה שטראמפ יגיד לו

"נשיא ארצות הברית, דונלד טראמפ, התייחס לשיחתו הלילית עם ראש הממשלה בנימין נתניהו, ואמר: 'הוא בסדר, הוא יעשה כל מה שאני אגיד לו'".

עידן קוהר, "זואלה", 20.5

היא תעשה כל מה שביבי יגיד לה

"השרה לשוויון חברתי מאי גולן (הליכוד) פנתה לח"כ גלעד קריב (העבודה) במליאת הכנסת, ואמרה לו כי 'מה שרפי קדושים עושה - אתה לא תעשה עוד מאתיים גלגולים כשאתה הולך עם נשות הכותל, או מחתן כלבים בבתי הכנסת ההזויים שלך'".

מתוך שידורי הכנסת, 20.5

הם עשו כל מה ביבי דרש מהם

"הופעה של רה"מ הנאשם בנימין נתניהו כמרואיין בתוכנית 60' דקות של רשת CBS האמריקאית (11.5) הרימה לא מעט גבות: נתניהו מחרים את התקשורת הישראלית למעלה מחמש שנים, ומופיע רק בפלטפורמות תעמולה המסורות לו כמו ערוץ 14. הריאיון יצא לדרך רק לאחר משא-ומתן חריג בין נתניהו לבין בארי וייס, אשת תקשורת ימנית שדייוויד אליסון, בנו של לארי אליסון ומי שרכש את השליטה ברשת, הצניח לתפקיד העורכת הראשית של הרשת ללא כל ניסיון קודם בתדשות משודרות, על מנת שתטח את הספינה ותכפיף את הערוץ לשירות האינטרסים של הבעלים החדשים. נתניהו מסרב להתמודד עם שאלות קשות מול מראיין עצמאי ובורר בקפידה לא רק את הפלטפורמות שבהן הוא מופיע".

שבי גטניו, "העין השביעית", 14.4

הם הגישו מה שח"כ דב חנין הציע

"קשה לספור כמה הצעות חוק קיצוניות ושנויות במחלוקת עלו על שולחן הכנסת בקדנציה הרועשת של זו הנוכחית. דוגמה אחת היא החוק לפיצול תפקיד היועץ המשפטי לממשלה, שיו"ר ועדת החוקה שמחה רוטמן (הציונות הדתית) מקדם במרץ. כשלא פחות מתשע הצעות חוק דומות נכללות בדיון בעניין. ואולם מבט מקרוב על הצעות החוק הרבות האלה, חושף כי מקוריות אינה הצד החזק של חברי הכנסת: 69% מ-24,225 הצעות החוק הפרטיות שהוגשו בין הכנסת ה-19 ל-25 הן למעשה הגשות מחדש של הצעות שכבר הוגשו קודם לכן. כך שלמעשה, בשש הכנסות האחרונות היו 7,411 רעיונות חקיקה ייחודיים בלבד. בין הכנסת ה-19 ל-25, חבר הכנסת שהצעותיו הועתקו באופן הנרחב ביותר הוא דב חנין (חד"ש), עם 736 הצעות של ח"כים אחרים שהתבססו על רעיונות מקוריים שלו".

נעה שפיגל, "הארץ", 24.5

עקורים בתור לאוכל בחאן יונס, מאי 2026 (צילום: דועאא אלבאז / אקטיביסטיס)

עם המדכא עם אחר אינו יכול להיות חופשי

59 שנות כיבוש ישראלי

לזכויות אדם ולנורמות דמוקרטיות ותאוות הכוח המשיחית לא נשארות מאחורי הקו הירוק אלא מחלחלות בהתמדה לתוך ישראל ומשנות את שיטת המשטר שלה. אך דווקא בשנים אלה נדחק הכיבוש מסדר היום הפוליטי בישראל ורוב האזרחים אינו חושב עליו כסוגייה פוליטית בת-שינוי. בימין טוענים כי "אין כיבוש" אך ממשיכים לקיים אותו, להצדיק את פעולותיו ולאיים בכיבושים נוספים; ואילו במרכז-שמאל תומכים בכיבוש בשקט, בטענה כי "אין ברירה". זוהי הצלחה מובהקת של הימין הקיצוני, שהפך את מה שהיה פעם סלע המחלוקת העיקרי בפוליטיקה הישראלית לנושא שאין מדברים עליו.

הכיבוש - הכי רלוונטי

אפילו בשמאל יש מי שאומרים שלדבר על הכיבוש זה כבר לא רלוונטי, בטענה כי "מהים עד הנהר" שורר כיום משטר אחד של עליונות יהודית. זו גישה תבוסתנית הרואה בהתנחלויות עובדה מוגמרת, ומשלימה עם ההשתלטות הישראלית על הגדה המערבית, רצועת עזה וירושלים המזרחית. היא מתעלמת מזכותם של הפלסטינים להגדרה עצמית במדינת לאום ריבונית, ודנה אותם לחיים כנתונים חסרי-זכויות של משטר צבאי – עד שתתגשם איכשהו הפנטזיה על פלסטין חופשית בכל שטח המנדט הבריטי. אלה גם אלה מתעלמים מהפתרון היחיד האפשרי: סיום הכיבוש והקמת מדינה פלסטינית עצמאית בצד ישראל. זו הדרך לפתרון הסכסוך, לשלום ולשגשוג שני העמים החיים בארץ. זו גם הדרך לשינוי חברתי ולמימוש השוויון והצדק החברתי בתוך ישראל עצמה. כפי שכתב פרידריך אנגלס לפני 150 שנה: "עם המדכא עם אחר אינו יכול להיות חופשי".

אסף טלגם

השבוע מלאו 59 שנים לכיבוש הישראלי של השטחים הפלסטיניים – הגדה המערבית, רצועת עזה וירושלים המזרחית. 59 שנים של שלטון צבאי אכזרי על עם המונה מיליוני בני אדם. 59 שנות מציאות מדרממת שמחוללת מדי יום עוד מוות ושנאה ומכינה את הקרקע למעשי אלימות נוספים: פיגועים, פוגרומים, פשיטות צבאיות, מעצרים, מלחמות, מעשי טבח וחיסולים.

בשטחים הכבושים מתקיים כיום אפרטהייד – שתי מערכות חוק נפרדות לשתי קבוצות אוכלוסייה החיות באותה טריטוריה. המתנחלים הישראלים הם אזרחים הכפופים לחוק הישראלי, בעוד הפלסטינים הם נתינים הכפופים לדין הצבאי. לאחר נפילת משטר הדיכוי הגזעני בדרום אפריקה בשלהי המאה הקודמת, ישראל היא ככל הנראה המדינה האחרונה בעולם המקיימת משטר אפרטהייד חוקי. זה עוול מוסרי זועק וכתם שחור על מצחו של כל ישראלי.

מפעל הכיבוש וההתנחלויות מנוגד לאינטרסים של הרוב המוחלט של הישראלים. הוא לא רק מחולל עוד סבבי אלימות ומכניס את ישראל שוב ושוב לעימותים אלימים עם שכניה; הוא גם דורש תחזוקה מתמדת ויקרה מאוד, המכלה את משאביה של ישראל ומחייבת אותה להשקיע עוד ועוד תקציבים בצבא, בהתחמשות, בריגול ובמעקב אחרי האוכלוסייה הכבושה. הכיבוש מוביל גם לבידוד בינלאומי של ישראל, לפגיעה בקשרי המסחר והמדע שלה ולא-נוחות הולכת וגוברת שחש כל ישראלי הנוסע לחו"ל.

ההתנחלויות משתלטות על ישראל

אך חמור מכך, בשנים האחרונות משתלטים הכיבוש וההתנחלויות גם על ישראל עצמה. ההפיכה המשטרית אינה אלא הרחבת מנגנוני הדיקטטורה מהשטחים הפלסטיניים הכבושים לתוך מדינת ישראל. האלימות השלטונית, הבזו

ניסו לשבש נוס בכנסת בנושא מדיניות הטרנספר

הרשימה המשותפת - בין ההכרח הפוליטי לסתירות האידאולוגיות

הדיון סביב האפשרות להקים מחדש רשימה משותפת אינו יכול להצטמצם לשאלות טכניות של בחירות, בלוק טכני, אחוז חסימה או חלוקת מנדטים. מדובר בשאלה פוליטית וחברתית עמוקה בהרבה, הנוגעת באופייה של החברה הערבית הפלסטינית בישראל ולדרך שבה היא מבקשת להתמודד עם המציאות המקצינה סביבה.

המציאות הפוליטית בשנים האחרונות מאופיינת בעליית כוחות ימין קיצוני ופשיסטי, בהעמקת הכיבוש, בצמצום המרחב הדמוקרטי ובהחרפת מדיניות ההדרה כלפי הציבור הערבי. בתוך מציאות כזו, הצורך במסגרת פוליטית רחבה ומאוחדת הוא ממש. מול ניסיון מתמשך לפרק כל נוכחות פוליטית קולקטיבית לערבים במרחב הציבורי, טבעי שהחברה הערבית תחפש דרכים לבנות כוח משותף שיגן על עצם קיומה הפוליטי והלאומי.

אך דווקא משום כך, חשוב להיזהר מהתפיסה שלפיה "הסתירה המרכזית" — המאבק מול הגזענות, הפשיזם והדיכוי הלאומי — מבטלת את כל שאר הסתירות בתוך החברה עצמה. תפיסה כזו אינה רק שגויה מבחינה פוליטית; היא גם מסוכנת מבחינה חברתית ותרבותית.

הרשימה המשותפת, מטבעה, מאגדת זרמים אידיאולוגיים שונים ולעיתים מנוגדים. בצד ההסכמה על מאבק בפשיזם ובמדיניות ההדרה, קיימות מחלוקות עמוקות בשאלות חברתיות ותרבותיות: מעמד האישה, חירויות הפרט, יחסי דת ומדינה, חינוך, תרבות, צדק חברתי ותפקידם של כוחות דמוקרטיים ופרוגרסיביים בחברה הערבית.

מחלוקות אלה אינן עניין צדדי שאפשר לדחות "לאחר כך". הן חלק מהמאבק על דמותה של החברה עצמה. חברה החיה תחת דיכוי לאומי ותלות כלכלית אינה פטורה מן הצורך להתמודד גם עם שאלות של שמרנות, אלימות חברתית, פערים מעמדיים והיחלשות השיח הדמוקרטי.

כאשר כוחות פרוגרסיביים נסוגים מהמרחב החברתי והתרבותי בשם "האחדות הלאומית", הכוחות השמרניים ממלאים במהירות את החלל. כך מתחזקות תפיסות שמרניות וסמכותניות המבקשות לשלוט בחברה דרך הדת, המשפחה, ההון המקומי והשיח המסורתי הסגור. לכן, האחריות של הכוחות הפרוגרסיביים כיום אינה מסתכמת בשמירה על שותפות פוליטית מול הימין הקיצוני, אלא גם המשך המאבק על התודעה, על התרבות ועל הערכים החברתיים שעל גביהם תתעצב החברה בעתיד.

האתגר האמיתי הוא היכולת לשלב בין הצורך הלאומי באחדות לבין שמירה על בהירות רעיונית. כלומר, להגן על שותפות פוליטית רחבה מול הפשיזם, מבלי להפוך אותה לשתיקה מחשבתית או לפשרה תרבותית שמדחיקה שאלות חברתיות בוערות. אחדות שאינה מסוגלת להכיל מחלוקת דמוקרטית ואידיאולוגית, עלולה להפוך עם הזמן מסגרת ריקה מתוכן. לעומת זאת, שותפות פוליטית המאפשרת דיון אמיתי על אופייה של החברה ועל ערכיה עשויה להיות כוח פוליטי וחברתי משמעותי הרבה יותר. האחריות שלנו היום אינה רק לשרוד פוליטית אלא גם לבנות חברה מודעת, חופשית וצודקת יותר. משום ששחרור אמיתי אינו יכול להיות לאומי בלבד; הוא חייב להיות גם חברתי ותרבותי.

חוסאם עאזם

חברי כנסת מהליכוד, מהציונות הדתית ומעוצמה יהודית התפרצו השבוע (2.6) לאולם נגב בכנסת בניסיון לשבש את הכנס "כך עושים טרנספר: קהילות תחת מתקפה". הכנס נערך ביוזמת חברי הכנסת עאידה תומאס-סלימאן ועופר כסיף מסיעת חד"ש-תע"ל ועסק במצב בגדה המערבית, בטרור המתנחלים ובמדיניות הטרנספר של הממשלה. הוצגו בו עדויות של פלסטינים, פעילי נוכחות מגינה, ארגוני זכויות אדם ותנועות שלום.

עוד לפני קיומו עורר הכנס תגובות זועמות בימין, כולל פניות ליו"ר הכנסת אמיר אוחנה בדרישה לבטלו. ח"כ יצחק קרויזר מעוצמה יהודית טען כי מדובר באירוע של "תומכי טרור" שנועד "להסית נגד מדינת ישראל", ומפלגת ישראל ביתנו כתבה: "לא בכנסת ישראל, לכו לרמאללה". למרות הלחצים, הכנס התקיים בהשתתפות ח"כ איימן עודה, ח"כ סמיר בן סעיד ופעילים מארגוני זכויות אדם ושלום, בהם מסתכלים לכיבוש בעיניים, יש דין, קולקטיב מזרח-אזרחי, שוברים שתיקה וחוריה.

במהלך הכנס פרצו לאולם בזה אחר זה ח"כים מהקואליציה, בהם לימור סון הרמלך, ניסים ואטורי, טלי גוטליב, אופיר כץ וצבי סוכות, וכן סגן השר אלמוג כהן. הם צעקו לעבר המשתתפים, איימו עליהם וקראו קריאות גזעניות ומסיתות. בין היתר כינו את חברי הכנסת מחד"ש "מחבלים", קראו קריאות בעד טרנספר והיטחו במשתתפים אמירות כמו "אלף אמהות שלכם יבכו ולא אחת שלנו".

במהלך האירוע הוציא משמר הכנסת מהאולם דווקא כמה מהמשתתפים, בהם איילה מצגר, כלתו של יורם מצגר ז"ל, בעוד ח"כ ואטורי וסגן השר כהן מטיחים בה האשמות וקוראים לה "תומכת טרור" ו"מחבלת".

רוצחים ולא נשפטים

ח"כ עופר כסיף אמר בכנס כי טרור המתנחלים אינו תופעה מקרית אלא חלק ממדיניות סדורה: "פעם עקרו עץ או שרפו שדה וכלום לא קרה — אז המשיכו הלאה, עלו מדרגה. עד שהגענו למצב שבו רוצחים והם לא נשפטים על זה, ובדרך כלל גם לא נחקרים או נעצרים". לדבריו, מדובר ב"לגיטימציה ובנורמליזציה של הטרור הזה".

ח"כ תומאס-סלימאן אמרה בסיום הכנס: "טעמתם פה היום שעתיים מיומן הכנסת, ממה שאנחנו חווים יום-יום. הכנס הזה נועד להדגיש שאי אפשר לוותר על שום זירה — והכנסת היא זירה של מאבק. נמשיך להיאבק בכיבוש, בפאשיסטיים ובניסיונות ההשתקה".

מסיעת חד"ש-תע"ל נמסר: "האירועים אינם חריגים או מקריים, אלא ביטוי ישיר לאווירה שמטפחת הממשלה. במקום להתמודד עם העובדות ועם הביקורת, בוחרים גורמים בקואליציה בהפחדה, בהסתה ובניסיונות להשתיק כל קול מתנגד". הסיעה הדגישה כי תמשיך להיאבק למען חופש הביטוי, סיום הכיבוש והזכות לקיים דיון פוליטי ללא אימונים ואלימות.

יו"ר רשימת חד"ש, ד"ר יוסף ג'בארין, בירך את תומאס-סלימאן וכסיף "על שנאבקו והצליחו לקיים את הכנס החשוב נגד טרור המתנחלים ומדיניות הטרנספר של הממשלה". לדבריו, "הפרובוקציות של הפאשיסטים מהקואליציה שניסו לפוצץ את הכנס באלימות לא יניאו אותנו. הם הובילו ליותר חשיפה לפשעי הכיבוש וההתנחלויות".

איתמר גרינברג

מעשה במשקפיים בבית כלא ציוני אפילו הזכות לראות מוטלת בספק

**אסירים-חטופים מעזה בעת מעברם בחזרה לרצועה במסגרת עסקת החטופים
בפברואר 2025. האסירים הוחזרו לרצועה כשהם לובשים חולצה ועליה סמל
השב"ס והכיתוב: "ארדוף את אויבי ואשיג אותם, ולא אשוב עד שאחסל אותם"
(צילום: חיים גולדברג / פלאש 90)**

ובמשך שנתיים, ללקוח שלי היה אותו זוג תחתונים. זאת עד לעתירה שהגשתי בשמו ב-2025.

ללקוח-חבר שלי יש בעיות ראייה. הוא רואה רק בעין אחת וגם בה הראייה מידרדרת לאורך 24 שנות כליאה. החפץ היחיד שקיים ברשות האסירים הוא עותק אחד של הקוראן, וקריאת הפסוקים היא הנחמה היחידה שיש לנפשות המעונות האלה. בביקור שערכתי אצלו בנובמבר הוא ביקש שאשיג לו משקפי קריאה. זו כמובן לא עבודה שלי, אלא של שלטונות הכליאה שאמורים לדאוג לטיפול רפואי בסיסי לכלואים. פניתי לקצינת האסירים וביקשתי להכניס לו משקפי קריאה. קצינת האסירים הודיעה שרק אופטומטריסט שיבוא לכלא יכול לתת אישור כזה. ומתי יגיע אופטומטריסט, שאלתי. יגיע כשיגיע ענתה. כמה חודשים חלפו והגיע אופטומטריסט לכלא ובדק את החבר שלי ומצא שהוא אכן זקוק למשקפיים חדשים.

מצוין! עכשיו נוכל להכניס לו משקפיים? שאלתי את קצינת האסירים, אך זו השיבה ש"יש בעיה עם זה". וכך עוד חודשים עברו, נשלחו מכתבים ואיומים בעתירות, אך דבר לא עזר. בחודש אפריל הגשתי עתירה בדרישה להעביר לו משקפיים. אחרי שהמדינה השתתה עוד חודש וחצי, הודיעה פרקליטות מחוז דרום, ימים ספורים לפני שהייתה צריכה להגיש תגובה, שיש אישור להכנסת משקפיים.

במצב דברים רגיל, כאשר עורך דין נאלץ לפנות שוב ושוב לרשויות, ולבסוף גם להגיש עתירה לבית המשפט כדי לעצור פעולה בלתי חוקית של המדינה, פוסקים הוצאות לטובתו: הרי הוא נדרש להשקיע זמן, עבודה ומאבק משפטי רק כדי שהרשויות יפעלו כחוק. אז קיבלתי הוצאות? כמובן שלא. אך לא רק שלא נפסקו הוצאות לטובתי, אלא שהשופט הנכבד קבע שאני זה שצריך לשלם הוצאות "לטובת אוצר המדינה". לטענתו "הכפשתי" את סוהרי שב"ס, משום שאמרתי את האמת — האסירים מוכים ומעונים בכל פעם שמובילים אותם לבית המשפט. אך זו בדיוק הייתה הסיבה שביקשתי שהלקוח שלי לא יובא לדיון.

בן מרמלי

לקוח שלי יושב בכלא מאז ימי האינתיפאדה השנייה: הוטלו עליו 30 שנות מאסר בפועל על מה שבית המשפט הצבאי הגדיר כ"סיוע לרצח". בזמן האירוע הוא היה צעיר בן 22, שסייע לחבריו לרכוש אקדה. באקדה זה בוצע מאוחר יותר, וללא ידיעתו, מעשה רצח. בית המשפט הצבאי הקיקוני ששפט אותו הגדיר את המעשה כרצח על "רקע אידיאולוגי", כלומר "טרור", וגזר עליו עונש חסר פרופורציה לחלוטין.

אני מלווה אותו כבר ארבע שנים. לאורך הזמן הזה הוא הפך עבורי חבר קרוב. אני משתדל לבקר אותו כמה שיותר; לפעמים ללא תשלום, לפעמים בתשלום סמלי ממשפחתו. הגשתי בשמו עתירות רבות בלי לקחת עליהן שכר טרחה, לא רק מתוך מחויבות מקצועית, אלא גם כי אני אוהב אותו והוא אוהב אותי.

אבל בתי המשפט הצבאיים הקולוניאליים אינם בדיוק מופת של צדק. הלקוח שלי קיבל לא פחות מ-30 שנות מאסר על מעשה פוחז, שהמערכת עטפה בכותרת "סיוע לרצח". ברור שהוא "סייע לרצח" בערך כמו שמרואן ברגותי רצח חמישה בני אדם. אלה קשקושים של מערכת משפט קולוניאלית, שבה הילידים של הארץ הזאת אשמים תמיד ונשלחים לשנים ארוכות בכלא.

כאשר קיבלתי לידי את התיק שלו בשנת 2022, ניסיתי לפעול לשחרורו המוקדם מבית הסוהר. על פני הדברים, הוא היה המועמד המושלם לשחרור מוקדם לאחר ריצוי שני שלישים מעונשו: במשך כ-15 שנה לא נרשמו לו עבירות משמעת מהותיות, והוא מעולם לא "עשה בעיות" בבית הסוהר. אפילו השב"כ, בחוות הדעת שהגיש, לא הצליח להצביע על סיבה קונקרטית אחת שתצדיק את מניעת שחרורו המוקדם. במקום זאת, הוא הסתפק בהתנגדות גנרית לשחרורו של "כל האסירים הביטחוניים", בטענה שכולם, באשר הם, מהווים סכנה למדינה. ברור שמדובר בשטות מוחלטת. מעבר לנדרש, הגשתי לוועדת השחרורים גם תוכנית שיקום פרטנית, שקבעה כי לאחר שחרורו הוא ישתתף מדי שבוע בקבוצות ייעודיות במשך שנה, ויהיה נתון לפיקוח.

חשוב לציין כי מדובר בשחרור על תנאי, כך שאם היה מתגלה מידע חדש כלשהו בעניינו, המדינה יכלה בין רגע להחזירו למחנות העינויים שלה. אך שום דבר לא עזר. ועדת השחרורים וגם בית המשפט סירבו לשחרר אותו. בכך הוכיחו שחוק שחרור מוקדם ממאסר הוא בפועל אות מתה בכל הנוגע לאסירים ביטחוניים. האסיר הספציפי הזה נטש לפני עשורים כל רצון לפעילות התנגדות אלימה, וכל שיחה אתו תגלה זאת מיד.

מאז 7 באוקטובר 2023 החריפו העינויים החמורים של שב"ס בבתי הכלא הביטחוניים. עוד באותו יום היכו סוהרי שב"ס את כל הכלואים והחרימו את כל החפצים האישיים שלהם. מאז, אין האסירים מורשים להיפגש או לתקשר עם משפחותיהם ואפילו לא עם הצלב האדום, וזאת בניגוד לאמנת זנבה עליה ישראל חתומה. הם סובלים עינויים קשים ביותר ונמנעים מהם מזון וטיפול רפואי. כך למשל, מ-7 באוקטובר

ח'אן אל-אחמר - אני מתבייש ומתחייב

באופן שיטתי, מְבוּקָר ומקצועי, עד היסוד. כששאלתי את הצנחן הצעיר מהי המטרה הרשמית ל"עבודה" הזאת, תשובתו הייתה: "רוצים שהכפר הזה כבר לא יופיע ב-Google maps". מדינת ישראל בעצם רוצה שגם ח'אן אל-אחמר תיעלם מאפליקציית המפות וסמוטריץ' יוכל להביא שוב בקבוק שמפניה לכנסת. אז שלא נקרע כולנו את בגדינו ברוב בושה? שלא נלבש שק ואפר??

ומתוך הבושה הנוראה והזעם הנלווה אליה, קמה ועולה לה ההתנצלות. אני מתנצל בפניכם, אנשי ח'אן אל-אחמר היקרים, ובפני כל אנשי שבט הג'האלין. נדמה לי שלא אטעה אם אומר שכך גם חשים כל מי שלהם עיניים לראות, אוזניים לשמוע ולב פועם להרגיש, אלה שכאן ואלה שלא. אנו מתנצלים על הסבל והייסורים שמדינתנו וממשלתנו מעבירים אתכם בהם כבר שנים. אנו מתנצלים על כך שלא ראינו עד כמה המצב יכול להידרדר. ואנו מתנצלים על כך שלא עשינו מספיק.

ואולי החשוב מכל: בהכנעה, בהכרנת ראש, ובכעס גדול על עצמנו, אנו מתנצלים על שלא השכלנו עד כה למצוא את הדרך להעיף את הממשלה האיומה הזאת מלפני עינינו, ולהטילה היישר לפח האשפה של ההיסטוריה. אני מתנצל על כך שדווקא אתם – אנשי הג'האלין האצילים והיקרים, שיושבים כאן כבר למעלה מחצי מאה – עלולים להיות מגורשים שוב. וזאת שעה שאחינו היהודים שהתיישבו בכפר אדומים מעליכם כחמש שנים אחריכם, יושבים בטח על אדמתם. איש לא יורה בכם, איש לא גוזל את מימיהם, ובעיקר, איש לא מתכנן לגרש אותם!

בנוסף, אני מתנצל אישית על כך שלא הצלחנו להשפיע משמעותית על פסיקות בג"ץ, למרות שהשתתפתי באופן פעיל בהגשת העתירות נגד החלטות הפינני והגירוש, כולל ישיבה פיסית בדיוני בג"ץ. התנצחתי מעל דפי העיתונות עם השופטת יעל וילנר, לאחר שסירבה לדרישתנו לפסול את עצמה מלדון בעתירה כי רבים הסיכויים שאחיה, תושב כפר אדומים, ייחנה כלכלית מהפינני, אם חלילה הוא אכן יקרה. את הדברים האלה לא הצלחנו למנוע, ואת ההבדלים העצומים ביניכם לבין שכניכם היהודים לא הצלחנו לצמצם.

מגיע לכם להישאר כאן

אני מתחייב להילחם ולא לוותר. למצוא את הכוחות להיאבק נחרצות, ובכל דרך חוקית, נגד ההתנכלויות לכם, נגד האפליה הקשה ביניכם לבין שכניכם היהודים. וכמובן, כולנו כאן מתחייבים לעשות הכל כדי למנוע את הפינני וההריסה של המתחם ואת הגירוש שלכם ממנו. אני מתחייב להילחם נגד העוולות המזעזעות ברחבי השטחים, ולפעול כמיטב יכולתי, גם בארץ וגם בהשפעה על מדינות העולם, כדי לעזור להביא לידי סיום מלא את הכיבוש הממאיר, אשר אוכל כל חלקה טובה.

מגיע לכם להישאר כאן. מגיעים לכם צדק, שוויון וחירות, ולכולנו מגיע שלום! מי ייתן ונוכל להיפגש כאן שוב כדי לחגוג את סופה החיובי של סאגת ח'אן אל-אחמר. אשמח מאד אם תמצאו לנכון להזמין אותי לפתוח גם את האירוע ההוא, ואז במקום "מתבייש, מתנצל, מתחייב!" תהיה הכתרת לדבריי "גאה, נרגש, שמח!"

דוד הראל

נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. מדבריו באירוע סולידריות עם ח'אן אל-אחמר, 29.5

אני נמצא כאן כדי להתבייש, להתנצל ולהתחייב. אני מתבייש בגדול בממשלתי, במדינתי ובעמי. מתבייש ביחס המביש אליכם כאן בח'אן אל-אחמר, שכבר שנים רבות מרחפת מעל ראשכם החרב המתהפכת של איום הפינני. ועכשיו, השר סמוטריץ' – שבכל שבוע קובע שיאים חדשים של רוע, קנאות, ומשיחיות מוטרפת – מודיע שזהו, נגמר, ושהפינני/גירוש ייעשה בקרוב. זה שר הגזענות, המשיחיות, הגירוש והסיפוח! שר האכזריות והרשע! וכל זה, כמובן, אחרי שהמדינה גירשה אתכם מאזור תל ערד כבר בשנות ה-50 של המאה הקודמת, ושנים אחר כך פוניתם שוב, הפעם מהאזור כאן למעלה, שעליו רצו להקים את כפר אדומים.

אני מתבייש בטרור האלים והמזעזע נגד קהילות הרועים הבדואיות ברחבי שטח C, שמבצעות פלגות הולכות וגדלות, המורכבות ממתנחלים מרושעים. רובם המוחלט חובשי כיפות ועטויי ציציות, אך ביניהם לבין היהדות אין ולא כלום. אין להם אלוהים כלל, למרות שבעיני עצמם הם שליחיו הקדושים עלי אדמות, לא פחות.

לפני כחודשיים השתתפתי בסיוור בקהילות הרועים בצפון בקעת הירדן, ולאחרונה ביקרתי שם שוב. בשני המקרים מה שרואות העיניים ושומעות האוזניים מטלטל, מקומם ומדכא עד עפר. אבל מה שהכי נורא הוא ההחרפה הבלתי נתפסת בשבועות האחרונים. ההבדלים בין מרס למאי זועקים לשמיים: לפני חודשיים בית הספר הצנוע בחמאם אל-מליה עדיין עמד על תילו, ועכשיו הוא חרב. גן הילדים מאז חולל, נבזז והושחת. ואלה "רב" מכנים וציד, עוד לפני שבכלל עוברים לדבר על מי שבאפיו נשמת חיים – עדרי הכבשים, העזים והדב, וכמובן הרועים עצמם ובני משפחותיהם.

השבוע חלה החרפה דרמטית נוספת, כפי שדיווח חברי היקר פרופ' יובל דור, פעיל חסר לאות בקבוצה "נוכחות מגינה" בצפון הבקעה, על מה שקרה השבוע באל-פאריסייה. "מחרימים לאחמד כעת את הטרקטור והעגלה וכנראה ייקחו גם את מיכל המים. טוענים שזה שטח אש. האיש נולד שם! זה טרנספר חד וחלק. חייבים לעצור את זה". ודור ממשיך: "זה מבצע של החטיבה, המת"ק והפיקוח. התחילו בשעה 3 בבוקר. מחרימים הכל, כולל עוקבי מים, במטרה לשמור על שטחי האש". משאירים את מה שהם קוראים 'מינימום ההומניטרי'. אבל המינימום ההומניטרי לא מאפשר להשקות את העדרים! הם ימותו".

מנטים להעלים את ח'אן אל-אחמר מהמפה

ואם נחזור לכאן ולעכשיו, מזעזעת עד היסוד המחשבה שגורל כזה אולי מחכה גם לקהילה היקרה הזאת, לכם, כאן בח'אן אל-אחמר! אגב, את מרבית הפשעים האלה עושים הפורעים האלימים מההתנחלויות, בידיעתם, בהשראתם ובעידודם המלא, ולפעמים בסיועם האקטיבי, של רשעי ממשלת נתניהו, כולל הצבא והמשטרה. אבל חשוב להפנים שאת פינניו והריסתו של ח'אן אל-אחמר מתכננת הממשלה האיומה הזאת לבצע בעצמה, באופן רשמי וגלוי! אין מלים. המלה "בושה" לא מתחילה לתאר את התחושה.

ואם כבר בפינני, גירוש והחרבה עסקינן, לא מזמן שוחחתי עם מילואימניק צעיר המשרת בדרום לבנון, באזור שישאל "מנקה" מישובים ומאדם. הוא משרת בגדוד צנחנים ליד אחד הכפרים שתושביו כבר נסו על נפשם, ואשר רוב בתיו פגועים מההפצצות שלנו, וממילא כבר אינם ראויים למגורים. למרות זה, כוחות ההנדסה עוברים מבית לבית ומשטחים את כולם

כנס מיוחד של האגודה הסוציולוגית הישראלית

השבר: השמדה, זוועות וחברה

אונר"א הייתה במהלך המלחמה בעזה ספקית הסיוע המרכזית לאוכלוסייה, ולכן, "הפכה יעד לפגיעות בלתי פוסקת של הצבא, סבלה מ-963 התקפות על מתקניה, 391 מעובדיה נהרגו ו-312 מ-320 מתקניה נפגעו או נהרסו כליל", הדגישה.

משאב השייך לציבור

ד"ר אריאל הנדל הציג בכנס מחקר משותף עם מורי רם על אודות "הזכות להרוס – זהות, אלימות ודומיסייד מעזה עד לבנון". בהרצאתו התייחס הנדל בהרחבה למושג "דומיסייד" שפירושו - הרס מכוון, שיטתי ונרחב של בתי מגורים, שכונות, כפרים, ערים וסביבות מחיה אזרחיות - ברצועת עזה, בגדה המערבית ובלבנון. המונח מורכב מהמילה הלטינית "דומוס" - בית מגורים, והסיומת "סייד" - להשמיד.

על פי המחקר שהציג הנדל, הדומיסייד שמבצעת כעת ישראל החל עוד כנכבה בשנים 1948 ו-1949. במהלך הרסו 50 אלף בתים בבעלות פלסטינית. אבל במלחמה שטרם נסתיימה חל מפנה, וכ-460 אלף יחידות דיור נפגעו או נהרסו בעזה, במחנות פליטים בגדה ובדרום לבנון. "גם כוחות השוק החלו להרוס בתים. ברצועת עזה למשל הורסים קבלנים בשירות הצבא בצורה מתוכננת בית אחר בית, שכונה אחר שכונה ועיר אחר עיר. חיילים אף מעידים שכל תפקידם הוא 'לאבטח את הרס הבתים'".

עוד עמד הנדל על השינוי באתוס הצינוני: "פעם נהוג היה לומר 'בניתי בית בארץ ישראל', עכשיו זה שונה להרסתי בית בארץ ישראל'. כעת זו גאוה להרוס בית". זה נכון לא רק במקרה המוכר של הרב אברהם זרביב, דיין בבית הדין הרבני, שבמהלך שירותו במילואים כמפעיל דחפור די-9 הרס בתים רבים ברצועה, ושבעקבות פעילותו נולד המושג "לזרוב את עזה" שפירושו - להרוס באופן שיטתי בתים של פלסטינים. כהוקרה לפעילותו נבחר זרביב להשיא משואה בטקס יום העצמאות ה-78 של מדינת ישראל. "לגיטימציה ההרס אף הגיעה לשרון חדשות 12 דני קושמרו ש'קיבל את הכבוד' להרוס במו ידיו בית בלבנון".

ד"ר אורי שוורץ הציג תוצאות של מחקר שבדק את השימוש בבינה מלאכותית במהלך המלחמה, צעד שאיפשר הרג והרס סיטונאיים. במילים אחרות - "תיעוש ההשמדה". במושג של הכנס התייחס ד"ר אפרים דויד למושג "הכלכלה הפוליטית של ספרטה פלוס המלחמה נגד איראן". הוא התרכז בגידול המהיר בהוצאות המלחמה והכיבוש על חשבון ההוצאות האזרחיות בתקציב המדינה לשנת 2026 העלול "להוביל בטווח הקרוב או הבינוני למשבר חסר תקדים".

ד"ר אסף בונדי עסק בתמורות בשכר העובדים. ממחקר משותף שערך עם אסף יקיר מאוניברסיטת פדובה עולה כי במהלך המלחמה נפגעו הכנסות העובדים ורווחתם בעקבות קיצוצים בתקציב המדינה, העלאת המע"מ, הקפאת מדרגות המס וקיצוץ השכר שנעשו בהסכמת ההסתדרות במגזר הציבורי. לעומת זאת, מאות אלפי מילואיקים שכירים שהשתתפו במלחמה קיבלו מהמדינה הטבות רבות המפצות ולו חלקית על הפגיעה בשכר.

בכותרת "מלחמה, זוועות, חברה: סוציולוגיה של השבר" נערך השבוע (31.5) באוניברסיטת בן-גוריון כנס מיוחד של האגודה הסוציולוגית הישראלית. בכנס הוצגו עבודותיהם של יותר מ-70 חוקרות וחוקרים, יהודים וערבים, ובמרכזן השלכות מלחמת הנצח על החברות הישראלית והפלסטינית. בדיונים הרבים, שהחלו בשעות הבוקר והסתיימו לעת ערב, דנו המשתתפים בנושאים: דמוקרטיה על הגבול – סוציולוגיה פוליטית של המלחמה; סוציולוגיה של הרס: מנגנונים והצדקה; המוות והתותחים; שאגת הלביאות: חוקרות מגיבות לשאגת אריות; מקום, בית, משפחה ומלחמה. כן נערכו מושבים שהוקדשו לנושאים: מדע, טכנולוגיה ותעשיית נשק; מגדר ומשפחה; נכי מלחמה; יהודים וערבים במוסדות חינוך; כלכלה פוליטית של הסכסוך; אקטיביזם פוליטי בימי מלחמה; אנשים עם מוגבלות בצל המלחמה; עירוניות בימי מלחמה; פליטות ושיקום. מליאת הסיכום הוקדשה לשאלה הסוציולוגיה והמלחמה.

הפרטת הסיוע והפיכתו לנשק

נשיאת האגודה הסוציולוגית, פרופ' אורלי בנימין, שמזה שנים חוקרת את הפרטתם של שירותים ממלכתיים באמצעות חברות קבלן והפגיעה בעובדות ובעובדים בעקבותיה, הציגה מחקר על אודות פועלה של ה"קרן ההומניטרית לעזה" (GHF) שהקימו ארה"ב וישראל בעיצומה של מלחמת ההשמדה ברצועה כדי לנטרל את ארגוני הסיוע הבינלאומיים ובראשם אונר"א.

במאי 2025 החלה הקרן להפעיל ארבע נקודות סיוע במזון – במקום 400 תחנות הסיוע של אונר"א וארגונים נוספים. נקודות הסיוע של הקרן הפכו מלכודות מוות עבור רעבי הרצועה ובימי פעילותן נהרגו בקרבן 758 פלסטינים. זאת, מירי של חיילי הכיבוש ושל שכירי חרב שפעלו "על מנת לאבטח" את חלוקת המזון. לדבריה, הסיוע לרעבים היה כלי שליטה להשגת יעדים פוליטיים, צבאיים וכלכליים – בדומה לסכסוכי דמים ברחבי העולם במה שמוגדר במחקר "הפיכת הסיוע לנשק".

בנימין תיארה את המנגנון שהקימה הקרן בעזרת חברת יעוץ פרטית לצבא ארה"ב שפעלה בעת כיבוש עיראק. "בפרויקט של חברת היעוץ אין ולו מילה אחת העוסקת בסיוע במזון, אלא רק על אבטחת נקודות החלוקה", הסבירה. כמו כן חשפה את תפקידו בקרן של משקיע הון סיכון האמריקאי מייקל אייזנברג, ממקורבי ראש הממשלה בנימין נתניהו ומאדריכלי "ניהול רצועת עזה" על פי גרסת ממשל ארה"ב, המעוניין להשקיע בהקמת "ריבירת עזה" אליבא דטראמפ.

ד"ר מאיה רוזנפלד, החוקרת את החברה הפלסטינית, הציגה מחקר בדבר המאמצים הרבים שמזה שנים משקיעה ישראל כדי להחליש ואף לחסל את סוכנות הסעד והתעסוקה של האו"ם לפליטים פלסטינים במזרח הקרוב (אונר"א). זו הוקמה ב-1949 כדי לספק סיוע הומניטרי, חינוך, שירותים בריאות ורווחה לפליטי הנכבה הפלסטינים. מאמצי החיסול נעשו במסגרת מלחמת ההשמדה שמנהלת ישראל ברצועת עזה "הכוללת הרג המוני, הרעבה והרס שיטתי".

עליית מדרגה בדיכוי האופוזיציה בטורקיה

הגדולה שרויה במשבר ובעימותים פנימיים, יש הסבורים כי ארדואן ינצל את המצב לקיום בחירות בוק מוקדמות לנשיאות בספטמבר.

מפלגות האופוזיציה כבר הודיעו ברובן כי אינן מכירות בהחלטה של בית המשפט בעניין מפלגת העם הרפובליקאית, וכי הן מוסיפות לראות באוזגור אוזל יו"ר של המפלגה. המפלגה הקומוניסטית הטורקית גינתה את מסע הדיכוי החדש נגד חבריה לאופוזיציה ומסרה: "אין לקבל את החלטת בית המשפט נגד מפלגת העם הרפובליקאית. אל לאיש לומר 'אבל החלטת בית המשפט!'. זו התערבות בוטה של השלטון בזכות לבחור ולהיבחר ובענייניהן הפנימיים של מפלגות האופוזיציה".

עוד הוסיפו הקומוניסטים: "אנו יודעים מה מטרת ביטול תוצאות הבחירות של מפלגת העם הרפובליקאית והחלפת הנהגתה. השלטון קיבל החלטה זו כבר לפני חודשים, אך המתין לרגע הנכון כדי להוציאה לפועל. הביקורת על מפלגת העם הרפובליקאית אינה רלוונטית לנושא, ויש לדון בה בנפרד. כעת יש להדגיש: אין לקבל התערבות 'שיפורית' נגד מפלגת העם הרפובליקאית בשום אופן. לא ניתן להצדיק 'עיצוב מחדש' של מפלגות האופוזיציה בידי השלטון בנימוקים של שלטון החוק. המפלגה השלטת, המתמודדת עם בעיות רבות בכל כך הרבה חזיתות, מנסה כעת להשתלט על מפלגות אחרות. יש להתנגד לכך באופן בלתי-מתפשר".

המתקפה על האקדמיה נכשלה

במקביל למתקפה על מפלגת העם הרפובליקאית, פתח השלטון במתקפה אנטי-דמוקרטית נוספת – הפעם נגד האקדמיה. ב-22 במאי חתם ארדואן על צו נשיאותי השולל את רישיונה של אוניברסיטת בילגי באיסטנבול – אחת מאוניברסיטאות המחקר המובילות בטורקיה, הנחשבת מעוז של מחשבה חופשית וביקורתית. משמעות הצו היא הפסקת פעילותה של האוניברסיטה באופן מידי, בעיצומה של שנת הלימודים.

בילגי נוסדה כמוסד אקדמי פרטי בשנת 1996, ונרכשה בידי תאגיד בשנת 2019. בשנה שעברה נפתחה בטורקיה חקירה נגד התאגיד בחשד להלבנת הון. בעקבות זאת הופקעה האוניברסיטה מניהולו ומונה לה רקטור מטעם השלטון. עם ההודעה ברבר סגירת האוניברסיטה, פרצו באיסטנבול הפגנות של סטודנטים. ב-25 במאי – שלושה ימים בלבד לאחר ההודעה על הסגירה – הודיע ארדואן על ביטול הצו הנשיאותי. לדברי ראש המועצה להשכלה גבוהה של טורקיה, "הנשיא ארדואן חזר בו כדי לעמוד בציפיות של הסטודנטים והמרצים".

אין זו הפעולה הראשונה של שלטון ארדואן נגד החופש האקדמי בטורקיה. בשנת 2016, בעקבות ניסיון כושל להפיכה צבאית נגד ממשלת ארדואן, פתח השלטון במסע טיהור באקדמיה. במהלכו פיטר אלפי מרצים בשל "זיקה לגורמי טרור" וסגר 15 מוסדות להשכלה גבוהה. כמו כן הועמדו לדין מאות אקדמאים שחתמו על עצומה המבקרת את פעולות הצבא הטורקי במחוזות הכורדיים בדרום-מזרח המדינה. רקטורים מטעם השלטון מונו לנהל כמה מהאוניברסיטאות המובילות בטורקיה. באקדמיה הטורקית חוששים כי הניסיון לסגירת אוניברסיטת בילגי הוא רק תחילתו של גל טיהורים חדש במערכת ההשכלה הגבוהה.

א. בן יאיר

אחגור אוזל, מנהיג האופוזיציה הטורקית המודח (צילום: מפלגת העם הרפובליקאית)

שלטונו של נשיא טורקיה רג'פ טאיפ ארדואן פתח לפני כשבועיים במסע רדיפה נוסף נגד האופוזיציה במדינה. מאות שוטרים חמושים פרצו (24.5) למטה הארצי של מפלגת העם הרפובליקאית – מפלגת האופוזיציה הגדולה במדינה, תוך ירי גז מדמיע וקליעי גומי. השוטרים פינו את הבניין בכוח וסגרו אותו עד להודעה חדשה, לאחר שמפלגת האופוזיציה סירבה להכיר בהחלטה שערורייתית של בית המשפט הטורקי נגדה. מערכת המשפט בטורקיה איבדה זה כבר את עצמאותה, ועתה היא נשלטת לחלוטין בידי שלוחי הממשלה ומשמשת כלי בידי ארדואן לרדיפת מתנגדיו. ב-21 במאי הכריז בית המשפט באנקרה כי הבחירות הפנימיות שקיימה מפלגת העם הרפובליקאית לבחירת הנהגתה ב-2023 לא נערכו לפי החוק, וכי תוצאותיהן בטלות ומבוטלות. משמעות ההחלטה היא – הדחת מנהיג האופוזיציה אוזגור אוזל, הנחשב יריבו המרכזי של ארדואן.

ב-2023 נערכו בחירות לנשיאות טורקיה, בהן גבר ארדואן על מועמד מפלגת העם הרפובליקאית כמאל קיליצ'דארואלו – פוליטיקאי אפורי למדי, בן 78, שכיחן בעבר כמנהל המוסד לביטוח לאומי של טורקיה. בעקבות תבוסתה, ניהלה מפלגת האופוזיציה בחירות פנימיות, בהן נבחר אוזגור אוזל להחליף את קיליצ'דארואלו. אוזל, בן 51, נחשב כריזמי ונמרץ בהרבה מקודמו. ב-2024 הנחילה המפלגה בראשותו תבוסה ניצחת למפלגת השלטון בבחירות המקומיות. מפלגת העם הרפובליקאית זכתה אז בראשות שש הערים הגדולות במדינה: איסטנבול, אנקרה, איזמיר, אנטליה, בורסה ואדנה. בתגובה נקם ארדואן במתנגדיו. ראשי הערים של איסטנבול, אנטליה, בורסה ואדנה, וכן ראשי רשויות נוספות שנשלטו בידי האופוזיציה, הודחו ונכלאו לאחר שהואשמו בשחיתות או בקשרים עם ארגוני פשיעה. אך ארדואן לא מסתפק בכך, ולאחרונה החליט לנקום גם באוזל. על רקע זה באה ההחלטה של בית המשפט להדיח את אוזל מראשות האופוזיציה ולמנות תחתיו את קיליצ'דארואלו, שנחשב יריב נוח יותר מבחינת ארדואן.

אחדות שורות באופוזיציה

מפלגת העם הרפובליקאית סירבה לקבל את ההחלטה ומנהיגה אוזל התבצר בלשכתו באנקרה יחד עם רבים מחברי המפלגה. לאחר פשיטת המשטרה ופינוי הבניין הכריז קיליצ'דארואלו כי קיבל את החלטת בית המשפט ונטל לידיו באופן רשמי את התפקיד, אך אוזל ורוב חברי ההנהגה אינם מכירים בסמכותו לעשות כן. כעת, כאשר מפלגת האופוזיציה

"אנתקאם" - נקמת הנינג'ה גרסת 1948

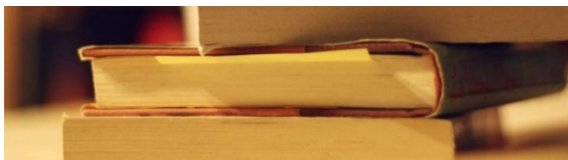
מכך - לפועלם של הנינג'ות בישראל-פלסטין של אמצע המאה העשרים. "אנתקאם" חושף בכך פרשת נקמה מרתקת שנעלמה מדפי ההיסטוריה, וזו זוכה סוף-סוף למקומה הראוי במרחב הספרותי שבין הירדן לים.

כאן מן הראוי להסב את המבט מהנרטיב ההיסטורי, שעל אף חשיבותו מעמדו משני לתיאורי הקרבות (או שמא – מעשי השחיטה והטבח) של הנינג'ות. כהיסטוריון, אדם רז לא חוסך מהקורא את התיאורים של כלי הנשק השונים, את אופני ההתנגבות וההסוואה, את תנועות הקרב – הבעיטות, הלחיצות, האגרופים, החניקות. אבל יותר מכל הוא מפליא לתאר את מעשי האלימות עצמם: פגיעות מדויקות של שוריקנים, שימוש על-אנושי בקטאנה (חרב יפנית) וקאמה-יארי (כידון לחימה דו ראשי) וכן כמויות מדויקות של דם. הודות לכל אלה ועוד הטקסט מותח, מרגש ועוצר נשימה מאין כמוהו. קשה לקרוא על הרג מסיבי של ישראלים בידי פלסטינים לאחר 7 באוקטובר. אולם העלילה של "אנתקאם" לא תאפשר להניח את הספר מהידיים ואף תעלה אחת לכמה עמודים חיוך (ואפילו צחוק) על הפנים. אכן "אנתקאם" מביא את כל פרטי הפרשה ההיסטורית ואינו חוסך מהקורא את הקרב המכריע של כנופיית הנינג'ה הפלסטינית, זה שישנה, ניתן להניח, את ההיסטוריוגרפיה הצבאית של המרחב.

ראוי לציין ש"אנתקאם" אינו רק ספר מתח-אקשן-היסטורי מדהים. בחלקים שונים של הספר – שאדם רז שוזר כאתנחתאות מהעלילה המרכזית – צועד הקורא במסע המחקר והכתיבה עצמו. הקורא פוגש דמויות שליוו את תהליך הכתיבה וסייעו בחשיפת החומרים הראשוניים שטרם יצאו ממרתפי הארכיונים והעניקו השראה (או יצרו אתגרים אישיים מורכבים).

בסיכום, "אנתקאם" הוא כנראה הספר המגניב ביותר שתקראו בשנים הקרובות. אל מול ההשוואה המתבקשת, הספר הולם באופן מושלם את "תקופת הנס" בה אנו חיים בכך שהוא מאפשר הפוגה הו-כה-הכרחית מהאלימות הג'ונסיידית הנוכחית בימינו באמצעות מרחץ דמים אחר, מרתק בהרבה.

אסף בונדי

שבוע עיר / בעריכת לריסה מילר

צפור שלישיית / זהר איתן

אף פעם לא ידענו
אם צפור או שער חורק
עד שהיום ראיתי אותה
והיא הייתה צפור
לא שער חורק
לא ידעתי איזו
אבל בטוח צפור
לא שער
חורק

ההיסטוריון והסופר אדם רז פרסם באחרונה את "אנתקאם" (הוצאת פרדס), חלק שני של הטרילוגיה "זעם אזור". ביקורת זו צריך לפתוח עם מעט תקינות הכרחית: אחרי 7 באוקטובר קשה לקרוא ספר העוסק במעשי הרג אלימים במיוחד שהתרחשו בשטחו של קיבוץ לפני כשמונים שנה – על אודותיהם מפליא הספר לתאר באופן מצמית. אף על פי כן ולמרות זאת, בקריאת "אנתקאם" נחשף הקורא לעלילת פעולה היסטורית-פוליטית מהטובות שנכתבו באזורנו. לכן כדאי שחובבי המילה הכתובה יתגברו על הקושי הראשוני. הם יודו על כך, בחיוך.

ומכאן לגילוי נאות חשוב: אם יש עוד עתיד לעולם הקולנוע העלילתי בארץ, הוא טמון בהפקתו של "אנתקאם" כסרט (בשני חלקים, ברור). לו כותב שורות אלה לא היה נשבע לסיים את פועלו כבימאי וכמפיק, הוא היה משקיע בפרויקט זה את כל יכולותיו הקולנועיות. הסיבות לכך טובות.

"אנתקאם" יש כל מה שספר פעולה צריך: היסטוריה, פוליטיקה, סיפור מהודק אך מופרז-במידה, תשומת לב לפרטים החשובים באמת וכמובן – אלימות, אלימות בוטה, עסיסית, אלימות נוקמת, כזו שדפיה משפיעים עליך דם וחלקי פנים. כשקראתי אותו לראשונה, כקובץ שמסר לי הסופר לאחר פגישה קצרה, הרגשתי איך אני מתרגל על קצה לשוני את המילים שכבר הספקתי לשכוח מסרטי הקודמים – של כלי הנשק המוכרים המופיעים בו למכביר – ומדי כמה עמודים מזיז את פלג גופי העליון יחד עם הנינג'ות. כאמור, מדובר בספר מעולה.

ציבור הקוראים שהגיע עד כאן כבר לא צריך לדעת עוד על מנת לרוץ לרכוש את הספר הזה. אולם לטובת הספקנים המעטים שנותרו בינינו, אתן עוד כמה מילים על ספר האקשן הפוליטי הטוב ביותר שנכתב בשפת הקודש.

אדם רז, ההיסטוריון והסופר שמאחוריו כבר שורה ארוכה של יצירות חשובות: "הביזה" (2016, כרמל); "משטר היד הקשה" (2015, כרמל); "כפר קאסם" (2018, כרמל); "הדרך לשבעה באוקטובר" ו"הלקסיקון של הברוטליות" (2024 ו-2025, בהתאמה, פרדס), הוציא תחת ידו יצירה ספרותית המביאה לשיא חדש את עיסוקו בסכסוך הישראלי-פלסטיני.

הפעם לא מדובר בניתוח חדשני לאירוע מוכר, או בחשיפה של פן נוסף בגיבושו של המשטר הציוני, אלא בתיעוד ראשוני וחסר תקדים של אחת הפרשות ההיסטוריות הנסתרות בתולדות הסכסוך. באמצעות גישה נדירה למקורות ראשוניים (ובעיקר כישרון סיפורי נדיר), מביא רז לקורא העברית את קורותיה של כנופיית נינג'ה (!) פלסטינית ואת נקמתה בנכבה, בגירוש ובנישול של 1948.

הספר טווה ביד אמן את עלילת הקמתה של כנופיית לוחמי הנינג'ה הפלסטינית בידי לוחם נינג'ה שחונך ואומן לאורך שנים במנזר יפני. התיאורים המעמיקים והדיוק בפרטים השונים מאפשרים לנו כניסה לעולמו של הנינג'ה ולא פחות

"מדריך לפני חניתה" יוקרן בפריס

סרטו של ערן טורבינר, "מדריך לפני חניתה" על אודות מאות מתנדבי הבריגדות הבינלאומיות, רובם קומוניסטים, שיצאו מהארץ להילחם בפשיזם בספרד בשנים 1936-1939, יוקרן ב-14 ביוני בפריס, בהשתתפות הבימאי.

ההקרנה תיערך במסגרת סמינר לציון 80 שנה למלחמת האזרחים בספרד שיתקיים במוזיאון השואה, בהנחיית החוקר ד"אן-שארל שורק, בנו של מתנדב הבריגדות אלכסנדר שורק.

נמשכות ההפצות בלבנון

בדאחייה ואילו חיזבאללה לא יתקוף יישובים בישראל — וראש הממשלה בנימין נתניהו אישר זאת שעתיים אחרי הודעת טראמפ. מוקדם יותר שוחחו נתניהו וטראמפ על לבנון בשיחה שהייתה טעונה ו"רוויית קללות" — כך מסרו שני מקורות אמריקאיים ומקור נוסף המעורה בפרטים לאתר "אקסיוס". לפי הדיווח, טראמפ תקף בחריפות את נתניהו בעקבות כוונתה של ישראל לתקוף בביירות, ואמר כי תקיפה כזו תבודד עוד יותר את ישראל בזירה הבינלאומית.

לפי שניים מהמקורות, טראמפ כינה את נתניהו "משוגע" והאשים אותו בכפיות טובה. לדבריהם, הנשיא אף אמר לנתניהו: "בלעדיי היית בכלא. אני מציל אותך". הוא הוסיף: "כולם שונאים אותך עכשיו. כולם שונאים את ישראל בגלל זה". מקור נוסף אמר כי טראמפ צעק על נתניהו במהלך השיחה: "מה לעזאזל אתה עושה?". לאחר השיחה כתב טראמפ ברשת X כי "חיילים ישראלים לא יגיעו לביירות. חיילים שהיו בדרכם לשם הושבו". קודם לכן נתניהו ושר הביטחון ישראל כץ הצהירו כי ישראל תתקוף בדאחייה שבביירות, והצבא אף פרסם אזהרת פינוי לתושבי הרובע בדרום ביירות.

בתוך כך, בשני (1.6) הותר לפרסום כי סרן אורי יוסף סילבסטר, רופא צבאי בגבעתי, בן 30, תושב תל-אביב, נהרג מפגיעת רחפן בדרום לבנון. שני קצינים וחיל נפצעו קשה בפיצוץ. חייל נוסף נפצע בינוני. עם מותו של סילבסטר עלה ל-27 מספר החיילים שנהרגו מתחילת סבב הלחימה הנוכחי בצפון. לכך מהם נהרגו גם ארבעה אזרחים.

שלושה בני משפחת כארם, האב ג'יימס, בתו תאודוסיה ובנו בן ה-12 טוני, נהרגו (1.6) בתקיפת כטב"ם ישראלי שפגעה במכוניתם, בעת שנסעו בכביש שבין נבטיה לגשר ח'רדלי לכיוון כפרם קליעה בדרום לבנון. המשפחה נסעה באותו הבוקר לביירות כדי שתאודוסיה בת ה-20, סטודנטית בפקולטה למדעים, תיבחן בסוף שנת הלימודים באוניברסיטה. כך מסר לתקשורת הלבנונית כומר הכפר, עיד פרח, שאישר כי הצעירה לוותה באביה, ד"ר ג'יימס כארם, רופא שיניים במקצועו, ובאחיה הקטן, טוני, בן 12. השלושה נהרגו במקום בעת שהרחפן פגע במכונית המשפחה.

ששה בני משפחה אחת, בהם שלושה ילדים, נהרגו באותו היום בהפצצה אווירית ישראלית על הכפר מרוואניה בנפת צידון בדרום לבנון, בעוד שמחלצים נפצעו בתקיפה שנייה באותו מקום. התקיפה הראשונה, שבוצעה באמצעות שני טילים, השמידה לחלוטין את המבנה, שקרס על משפחת עבדאללה והרג שישה מבניה. כאשר צוותי ההצלה עשו את דרכם למקום, האתר הותקף פעם שנייה ומספר אנשים נפצעו, בהם צוותי הצלה ורפואה.

צבא הכיבוש גם תקף בו ביום (1.6) את בית החולים ג'בל צאמל בעיר צור שבלבנון, אחד מבתי החולים הגדולים בדרום המדינה. לפי הדיווחים בתקשורת בביירות, שישה נהרגו בתקיפה ועשרות נפצעו, חלקם קשה. עוד דווח כי התקיפה גרמה לניתוקה מחשמל של המחלקה לטיפול נמרץ. מחלקות אחרות של בית החולים עדיין מתפקדות.

התקיפות נערכו בעת שנשיא ארצות הברית דונלד טראמפ הודיע על הפסקת אש בלבנון, שלפיה הצבא לא יתקוף

שותפות השלום

מוחים על 59 שנות כיבוש

הפגנות

שבת 6.6 - הפגנה ארצית יהודית-ערבית בחיפה

יום שישי 12.6 - צעדת החופש בגדה המערבית

וובינרים

יום רביעי 3.6 - איך משנים את המציאות, שיחה עם ח"כ איימן עודה

יום חמישי 4.6 - איך חיים בצד הכיבוש, שיחה עם אלין נסרה והילה טוב

פרטים נוספים והרשמה באתר שותפות השלום

השבוע לפי איתי בנימיני

ואנ' אומר לנט מהפנת ה א

תוביל לחזרה של הקומוניזם ונגדול